

XVII/1705
(18)

RAHONAMENT ENTRE GORI, LLAURADOR DE
 Burjasót, y POLSERETES, de Benimamet, en el que do-
 nen conte de les Funcions de les Lluminarie y *Te Deum*
 que en los dies 5, 6 y 7 de Nohembre de este any 1796
 se feren en esta Ciutat, per haver el dia 28 de Octubre
 aplegat la noticia de haverse Beatificat en Roma lo dia
 18 de Setembre el Illustrisim y Excelentisim Senyor
 Don Joan de Ribera, Patriarca de Antioquia,
 Arquibisbe y Virrey de Valencia.

Gori. **A** Hon te ficares, Polseres,
 que no te he pogut trobar?

Pols. Ahon vols que estiguera, Gori,
 sino anant fent la bambau,
 calsigant fanc à trompò,
 y quedanme atolondrat
 al veure tal aparato,
 y magnificencia tal;
 si asò es ara, què de coses
 quant à les Festes hiaurà.

Gori. Als Valencians, pera Festes
 cregues que lis pinta el dau,
 y en Madrit quant nià Funcions
 els embien à cridar
 pera darles llument.

Pols. Cert que estàn adelantats
 en asuntes de invencions.

Gori. Y sino el Carro triufant
 que feren los Carnicers
 quant à la solemnitat
 de la Festa dels Besòns,
 que hu diga.

Pols. Molt bo và estàr.

Gori. Era tot un asco de or;

y no tingues que parlar,
 pues son ells el *Non pots oltra*
 de les Festes.

Pols. Puix al cas:

Yà que ens hem juntat, Gorièt,
 be podiem relatar
 el tot de aquesta Funció.

Gori. Hòme, eixe es gran desbarat;
 Si tots la veren, *ad quid?*

Pols. Ahon diables has estudiat,
 que ya parles en llatí?

Gori. Es que aní en un Estudiant
 tota la primera nit,
 y el pobre de quant en quant
 embocaba uns llatinorums
 que em tenia atarantat;
 y me se han quedat uns pocs,
 que em ban ballant per lo cap,
 per lo que à voltes els solte,
 vinguen ò no al nostre cas.

Pols. Puix eixe molt be à vengut:
 Mes has de saber, germà,
 que no tots han vist les Festes,
 y encara aquells que han estàt

pot

pot ser que es deixen algunes
coses molt particulars
que yo he vist ; y als forasters
els ha de ser de molt grat
llegir este rahonament
pera quedar enterats.

Gori. Y ad perpetuam rei memoriam,
com me dia el Estudiant:
Comenza puix per ahon vullgues,
que à tot te farè costàt.

Pols. Tot lo mon sapia , Senyors,
desde Ponent à Llevant,
que el dia diuit de Setembre
del present any , que contàm
mil setsents noranta y sis,
en Roma es beatificà
per lo Sant Pare Pio Sext,
lo Excelentisim Prelat
Don Joan de Ribera , llum
y gloria dels Valencians,
qui fone Virrey y Arquibisbe
de Valencia , y và aplegar
asi tan grata noticia
el vint y huit del pasàt
mes de Octubre , à la una hora
de la vesprada.

Gori. Y donant
el Colegi conte à tots,
Cleros y Comunitats,
juntanse los dos Cabildos
volien determinar
aquestes presents Funcions
pera el Disapte imediat.

Pols. Mes acudint lo Colegi,
dient que era curt tal plas
pera que les prevencions
tingueren lluiment tal,
y estigueren à son temps,
và concluir suplicant
se allargaren per huit dies

les dites Festivitats.

Gori. Y advirtiendò entrambos Cuerpos
que així era en la realitat,
quedaren determinades,
sense poderse alterar,
los dies cinc , sis y set
de Nohembre.

Pols. En que haguè camp
pera milloràro tot,
com en efecte es llogrà.

Go. Yo me envaig vindre el Divendres
y à fe que me baix banyar
de veinte y cinco.

Pols. Estant prop,
me pareix gran desbaràt
el vindre de part de vespra.

Gori. Qui hu havia de pensar!
y vent que no havia res,
al meu Poble em baig anar,
y tornant al altre dia
un chasco , amigo , molt gran
em sosoì aquella nit.

Pols. Dignes puix , que et va pasar.

Gori. Yo tinc un amic , que es
moso , aprenent , ù oficial
de Carnicer , y quedí
en ell me deixaria entrar
dins de les Carniceries
que hià allí front del corral
les nits de les Lluminaries;
com encontre al Estudiant
que te he dit :: ::

Pols. El coneixies?

Gori. Ni el havia vist jamay;
pero em feu tants compliments
al veurem allí embambat
en la Plasa del Colegi,
que yo me el quedí mirant:
ell explicaba els llatins,
y els relataba en romans,

y sempre anaba darrere,
ficantse per mig dels fances,
hasta que tocaren nou,
que en molta y gran serietat
em digué : *Vamos, amigo,*
los dos juntos à cenar;
y sense parlar paraula,
agarrantine de la mà,
em ficà en un Bodegò
que del carrer de la mar
está prop , á les espales
de Sent Christofol.

Pols. Ya caic,
es una mitja Fondeta,
ahon homens molt decents van.

Gori. Puix com dic: el Llicenciado
em và fer allí sentar
en una taulota llarga,
y enfront de mi se posà.
Yo dia entre mi : caròt,
ell à mi me ha convidat,
quisà serà ric , y vol
agasajarme.....

Pols. Animal,
allà al fregir ho vorèm.

Gori. Al provis va demanar
chulles ; se menchà les chulles:
mondonguilles ; també entrà:
pepitoria ; donà fi:
peus y ventres ; molt be và:
del pà y del vi fea fèm,
puix tragueren dos reals
de bollets de à tres diners,
y al punt els despavilà.

Pols. Y tú no menjares?

Gori. Yo?

Puix no havia de menjar:
Home no faltaba mes;
menjaba com un alarp.

Pols. Y pera dos Filistèus,

que son dos reals de pà?

Gori. Si es menjarem dotse sous:
mira tú si es bon menjar!

Pero no parà asò asì;
sino que el tal Estudiant
diguè : què no ya res mes?
repare que estèm de espay:
y girantse cap à mi,
em va dir en castellá:

con su licencia de Usted
me salgo ahì à desaguar.

Pols. Y sen ixquè?

Gori. Sens redeos
marchà saltant y ballant.

Pols. Puix agafalo del rabo.

Gori. Quì se havia de pensar
hiciese una accion tan fea!
Amic , ell no tornà à entrar;
y el Bodegoner al veurem
à mi tan repantigàt,
em diguè : Sò Llaurador,
paguem , que vaig à tancar.

Pols. El home tenia rahò.

Gori. Y si em volia quedar
allì à dormir?

Pols. Per ventura
allò es Bodegò ù Hostal?

Gori. Per abreviar de rahons:
Quànt diràs que và putjar
el conte?

Pols. Què vols que et diga.

Gori. Pera que et quedes pasmat
te hu vull dir : : : dotse pesetes.

Pols. A un gran parell de animals
com vosatros , eixe piense
encara es giquèt.

Gori. Bè fas
de burlarte ; mes encara
falta la segona part.

Mes cohent que un morritort

estaba à fe de Christià,
anant per totes les Festes
buscant al tal Estudiant;
no el trobè, eren les onze,
ya estava tot apagat,
y peguè poquèt à poc
à buscar ahon descansar:
toquè en les Carniceries;
debades era el mallar:
Comensí à crits : Geroniè
obri, que estic aguardant:
Sì, toca à mort, no ha de obrir,
lo mateix que plohuen naps.

Enfadat de estar així,
puix me anaba refredant,
comensí à tirarli pedres,
y al punt se và despertar:::

ols. Què, Geroni?

ori. Què Geroni:
dos mil gosos infernals,
que se acostaren als ferros,
y em bolien mosegar:
em girí à la Placeta,
y vaig veure tal ramat
de rates, que esbalaït
pots creure me vaig quedar.
En asò pasà el Sereno,
y en ell, amic, vaig anar,
quedantme entre les paneres,
y los covens del Mercat.
No dorguè en tota la nit.

ols. Gori, molt bè que et va estar:

Mes tornèm al nostre asunte,
que masa te has allargat.

ori. Per això el Bodegoner
la bosa me va acurtar.

ols. Què et pareguè lo Colegi?

ori. Per cert estava arrogant.

Què Esteles tan relluentes,
ya chiquetes y ya grans;

el ultim cos de la obra
tenia, à fe, molt treball.

Pols. Estaba ben dirigit,
ben lluit y ben pintat:
què alusions tan estupendes!
y totes, Goriè, del cas.

Gori. En la primer balconada,
què polít y què arrogant
estaba el Beato Ribera
vestit de Pontifical
ab lo Sacrament!

Pols. Và ser
que allí està representat
quant feu la expulsio dels Moros,
deixant este Reyne sà
de tan maleïta semilla.

Gori. Home, si que es veritat,
puix allí havia Beixells,
y Barquetes de peixcar,
plenes de Moros y Mores.
Y en el del altre costat,
que estava abrasant à un Frare
Minimo?

Pols. Profetizà
al Beato Bono, seria
en aquell any Provincial;
y havent així sosoit,
als seus peus se và postrar
confesanse sense merits
pera sà grey governar.

Gori. Y els quadrets mes chicotets,
que estaben un poc mes baig.

Pols. Quant fundà los Capuchins
està en hu representat.

Altre quant allà en Gandia
Anà à veure y visitar
al Beato Andreu Hibernon.

Gori. El tercer ya un Capellà,
y el Patriarca.

Pols. Va ser

quant

quant en Burjasòt estant
embia à cridar à Sent Lluís,
y vingué de Capellà Sent Visent,
En atre quant achudà
la fabrica del Convent
que dihuen de Sent Joan
de la Ribera.

Gori. El quint,
que estaben vaig reparar
moltes Monjes Agustines
agenollades.

Pols. Reformà
lo Convent de Senta Ursola.

Gori. La mort de Sent Lluís Beltran
era el últim, què polít!
què propi! y què ben pintat!
Boles, habia à millons;
cresoletes, no tinc cap
pera contar tantes llums,
de les portes.

Pols. Y es per cert
cosa digna de admirar
el seguir la Arquitectura
tan propiament.

Gori. Em va dar
gran colp veure tants bonets
en llums. Home, què es burlam,
mes melons de Algèr havia
que en ma vida yo he plantat.

Pols. Per ser una cosa nova
agrada la varietat.

Gori. De aches de cera y de boles
tot lo Colegi rodat
se vea.

Pols. Y bones Orquestes
de Musics ben afamats.
La Naya que allí havia
causaba gran serietat.

Gori. Yo com la vaig veure buida
probi si podia putjar,

y un Voluntari de un crit
me feu arrere tornar.

Pols. Ignoretes que aqueixos puestos
no son pera el nostre bras?

Gori. Home, si estaben à soles
tres ò quatre Capellans,
y havia tantes cadires,
sens ducte me baig pensar
eren pera els forasters,
y com yo hu sò, vaig probar.

Pols. Pero tornares arrere.

Gori. Si el Voluntari no está,
pot ser que dorguera allí,
que estava molt abrigat:
Encara que en lo Colegi
entre en peus de plom quant vaig.

Pols. Y per què causa?

Gori. Perque
està allí aquell animal
Dragò, ò Sargantana, que
em tè tan acobardat
quant entre, que en quinze dies
sempre me el estic mirant.

Pols. Ya veig que eres borinòt:
con què tû te hauràs pensat
que el tal Dragò fong Dragò?

Gori. Puix què seria Pardal?
Home, no em fases tan tanto,
que encara que hu sò, no tant.

Pols. Puix pera que et desengañes
vull explicarte este cas.

Es la Esglesia del Colegi
de tanta y tal serietat,
que infundix molt gran respecte
el veure allí celebrar;
y sent la Casa de Deu,
ahon se li va à suplicar
perdone dels pecadors
les faltes; lletjèa es gran
el tindre conversacions;

y per això denotar
es posa el Dragò sens llengua,
que vol dir en bons romans:

*Silencio , que en esta Casa
de otro no se ha de tratar
sino de alabar à Dios,
ò aqui no tienen que entrar.*

Aqueste mùt geroglific
no el havies tù estudiat.

Gori. Home , si les mehues lletres
son com la O de Sent Joan,
havia yo de saber
si estaben els animals
ab llengues , ò sense llengues?
Mes tornem al nostre cas.

Pols. Què es lo que et và dar mes colp
de tot quant vares mirar
en lo adorno del Colegi?

Gori. Tot : ya estàs desocupat.

Pols. Y en eixe tot , no advertires
algo de particular?

Gori. Com havia tantes coses
per cert no hu vaig reparar.

Pols. Allà en la porta dels carros,
que allì en la Placeta està
de la Creu nova , què veres?

Gori. Un montò de Convidats
que li feen al Beato
visita : Molt bò va estar.

Pols. Y quì eren?

Gori. Crec que ensòmies:
al cap de dos centenars
vols tù que yo els coneguera?

Pols. Puix home quin ducte ya?

Gori. Havia Frares , una Dona,
un Home molt ben tratat
pero portaba espartenyas,
el Beato , y se acabà.

Pols. Bona explicasiò de burro!
cert Gori que te has portat!

pera diro de eixe modo
de què et servì el Estudiant.

Gori. No em nomenes eixe *mueble*,
perque estic cohent del pas.

Pols. Puix pera que hu sapies , ruc,
està allì representat
el quarto ahon habitaba,
lo Patriarca , y els tals
eren los seus Tertulianos,
Factor , Bono , Lluís Bertran,
Hibernon , lo Hermano Francisco,
y el Pare Lluís Escrivà,
que fonc lo seu Confesor.

Gori. Y la Dona que allì està?

Pols. La Venerable Agulló.

Gori. Y el Home?

Pols. Es el Hermità
de Puzol Pere Muñoz.

Gori. Què tartulia celestial
farien aqueixos nou!

Què conversacions tan grans
tindrien! què diferents
del que ara solen tractar!

Pols. Què no veres lo lletrero
que havia?

Gori. Com sò Christià
no vaig reparar en ell.

Pols. Puix dia ab gran claritat:

*Esta si que es Convencion,
cuyo unico desvelo
fue la conquista del Cielo!*

Y à fe que està ben probàt,
puix dels nou ya estàn los cinc
elevats en los Altars.

Gori. Amic , per cert que el Colegi
pasmosament se ha portat!

Pols. Puix la Plasa de la Seu
estaba de mar à mar
tota la Esglesia rodada
de aches de cera , formant

tres Altars en les tres Plases,
ahon estaben arreglats
mes de huitanta instruments.

Gori. Y qui els tocaba?

Pols. Afaràm,
si vingueren tants de Musics
de Sent Felip , de Alacant,
de Alcira , y de Ontinient.

Gori. Y vares tù reparar
lo Dumenge en lo *Te Deum*
quina Orquesta và tocar?

Pols. Sixanta y dos instruments.

Gori. Y una nubolada gran
de Musics de veu , que pasmo
donaben als circumstants.

Què magnificencia havia!

Un Canonge và cantar
la Misa , el Arquebisbe,
y el Capità General

estaban de ceremonia;

adornaren el Altar
matjor ab lo terciopelo

carmesi , y galons grans
de or , que en el Monument
solen posàr tots los anys.

Les Fonts de plata à bolics

estaben per los costats;

en fi , durà la Funció

tres hores y un quart cabals.

Què gentio que acudí!

Que goig pera els Valencians!

Pera matjor llument

una Compañia anà

de Granaderos , del Cos

dels Voluntaris Honrats.

Gori. Molt bo và estàr tot això,

y cert me vaig alegrar

al veure les ceremonies;

reparares quants de Sants

en lo Altar matjor habia?

Pols. El Senyor Sacramentat

estaba en mig , á la dreta

Don Joan de Ribera , y

corresponent al costat

Sent Tomàs de Villanova,

Sent Lluís Bisbe à la altra part,

Factor , Bono , è Hibernon,

Ferrer , y Sent Lluís Beltran.

Gori. En la porta de la Almoyna

reparares el Taulat

dels Nanos? y els Donsayners

què bè tocaben!

Pols. No saps

que son Mestres de Donsayna,

y els mes antics graduats?

Gori. Què toques tan famoses,

y què punts tan intrincats

feen ab tal instrument!

Pero , tù vares anar

à Capuchins?

Pols. No per cert:

Estaba ben arreglat?

Gori. Pareixia un cel , amic,

Pols. Y Senta Ursola?

Gori. Es portà

la Comunitat , que estaba

tot posat de punt en blanc,

y lluminaries en forma.

Pols. Tambè la Comunitat

de les pobres Capuchines,

per son Fundador amàt

varen fer dos mil primors.

Gori. Lo millor se havem deixat.

Pols. Y qui ha segut?

Gori. Sent Domingo,

que em baig quedar esglayat

veent en boles y farols

dotse mil llums.

Pols. Veritat;

estaba aquella fachada

des-

desde el Portal del Real,
fins la Ciudadela , tota
feta un incendio.

Gori. Allà dalt
vares advertir la mare
de les boles de este any?

Pols. Allò era el mon.

Gori. Pera mon
no era , Polseres , molt gran.

Pols. No ya ducte que en Valencia
sos Vehins se han esmerat
en lluir estes Funcions,
habent tots junts coadyubat
pera que foren selectes;
y sent asò sols señal
de la futura Funció,

que per Maig , ò Juny serà,
entonces si que esperem
primors grans dels Valencians.

Gori. Pera coronar la festa
digàm els dos sens parar.

Pols. y Gori. Vixca la inviccta Valen-
cia,

que ab son clima tan templat
cria homens à tan bons,
que els posen en los Altars.
Y vixca el Beato Ribera,
qui fasa pugàm gotjàr
de sa amable compaña
en la gran Cort celestial,
en la que nos vejàm tots
per tota una eternitat.

F I.

En llicencia : Valencia : Per Miquel Estevan , junt al Hospital de pobres
Estudiants , ahon se trobará de venta.